

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 Febr. 1876, kl. 3 e. m.

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående af-
söndring af jord från Kronan tillhöriga hemmanen Greby
i Forss socken af Södermanlands län; Gifven Stockholms
Slott den 31 Januari 1876.*

Sedan Kongl. Maj:t och Kronan enligt köpebref den 30 November 1812 af Bergsrådet Birger Fredrik Rothoff tillhandlat sig Carl Gustafs stads bruk och landegendom, har genom nådigt bref den 13 April 1813 blifvit föreskrifvet, »att åkern och ängsmarken vid landtegendomen, som med bruksjorden och Greby afhysta skatthemmanen, två mantal, skulle utgöra något öfver 80 tunnland åker samt, med hälften af Grebyhagen, omkring 97 tunnland ängsmark, borde på 30 år bortarrenderas under enahanda villkor som Eskilstuna kungsladugårds egor, sedan likväl till erhållande af högsta arrendebud i penningar, utom det åkern åtföljande spanmålsarrendet, dessa egor liksom Eskilstuna kungsgårds blifvit skiftade i vissa lotter, hvilka, i anseende till den goda och väl häfdade jordens nära belägenhet till Eskilstuna stad, borde blifva mindre än de, hvaruti kungsgårdsegorna fördelades, eller tio till antalet, då hvarje lott komme att innehålla omkring 8 tunnland åker och 9 tunnland ängsmark».

Efter det att, med tillämpning af berörda föreskrift, Kammarkollegium genom kontrakt den 16 Augusti 1872 till Fabrikören C. O. Öberg på 20 år, räknade från midfastan år 1874, utarrenderat den med litt. E betecknade lotten af hemmanen Greby, hafva egarne af den så kallade engelska filfabriken i Eskilstuna, bemålde Öberg och Fabrikören L. A.

Nilsson, hvilka drefvo fabriken under firma C. O. Öberg & Comp., i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift i underdånighet anhållit, att, enär, till följd af den lifliga verksamheten å det industriela området, sökandenas tillverkning af filar icke kunde hålla jemna steg med den allt mera växande efterfrågan derå, samt sökandena för den skull måste för att kunna tillfredsställande betjena sina afnämare utvidga sin rörelse genom uppbyggande af nya och tidsenliga verkstadslokaler, men det område, sökandena från början haft att disponera för anläggandet af fabriken, genom föregående efter hand skedda tillbyggnader vore så strängt taget i anspråk, att plats för ytterligare byggnader derå ej funnes, samt angränsande gårdar ej utan allt för hög lösen stode att inköpa, Kongl. Maj:t måtte i nåder medgifva, att från ofvanberörda af Öberg arrenderade lott af hemmanen Greby finge med eganderätt afsöndras en intill fabriken liggande gärdesbacke, uppgående, enligt en ansökningen bilagd, af kommissionslandtmätaren C. A. Akerstein år 1874 upprättad karta med beskrifning, till en vidd af 10 kvadratref 19 kvadratstänger, att af sökandena efter godtfinnande användas vid uppförande af nya verkstadslokaler och arbetarebostäder.

Öfver ansökningen hörde, hafva kronofogden och häradsskrifvaren i orten förklarar sig anse den ifrågasatta afsöndringen kunna utan skada eller olägenhet för Kongl. Maj:t och Kronan ega rum, hvarjemte magistraten i Eskilstuna i underdånigt utlåtande tillstyrkt bifall till ansökningen. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Södermanlands län har utlåtut sig, att, ehuru här vore fråga om en ringa jordrymd af föga värde, ansåg likväl, med afseende å de flera liknande ansökningar, som bifall till den nu ifrågavarande kunde framkalla, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig böra tveka att till densamma tillstyrka bifall, helst sökandena grundat sin ansökan på den omständigheten, att enskilda tomter och gårdar för ifrågasatta ändamålet väl ej vore omöjliga att anskaffa, men att sådant medförde ökade utgifter; och det syntes Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tvifvelaktigt, om det vore ett statsändamål att medla ett sådant förhållande af helt enskild beskaffenhet. Deremot har Kammarkollegium, i afgifvet yttrande, erinrat, hurusom förut jordafsöndringar från Kronans egendomar för industriela ändamål egt rum, såsom exempel hvarpå Kollegium åberopat, huruledes Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 27 April 1860 i öfverensstämmelse med Rikets Ständers beslut tillåtit Bruksegaren Th. Munktell att från Eskilstuna kungsladugård afsöndra ett tunnland 19 kappland till arbetarebostäder vid en mekanisk fabrik i Eskilstuna; och har Kollegium för den skull i underdånighet hemställt, att ifrågavarande jordrymd måtte för alltid få från

Greby hemman afsöndras med vilkor, att årlig afgäld därför, motsvarande afsöndringens andel i hemmanslottens nuvarande arrende och öfriga utskylder, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet i författningsenlig ordning bestämdes att af jordens innehafvare, så länge stamhemmanslottens vore utarrenderad, till arrendatoren deraf och derefter till statsverket erläggas. Slutligen har Arméförvaltningen, i ärendet hörd, i underdånighet anmält, att, enligt lemnad uppgift af styresmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, den jordrymd, hvars afsöndrande vore ifrågasatt, icke begränsades af det område, hvilket för gevärsfaktoriets eget behof blifvit reserveradt, samt att den väckta frågan således icke berörde faktoriets intressen.

På grund af hvad sålunda i ärendet förekommit och enär, jemlikt § 77 Regeringsformen, förevarande fråga bör underställas Riksdagens pröfning, vill Kongl. Maj:t härigenom föreslå, att Riksdagen må för sin del medgifva, att ifrågavarande å ofvan omförmälda af Kommissionslandtmätaren Åkerstein upprättade karta utmärkta jordstycke till vidd af 10 kvadratref 19 kvadratstänger må få från hemmanen Greby för alltid afsöndras och åt sökandena, Fabrikörerne C. O. Öberg och L. A. Nilsson, upplåtas att af dem användas till byggnadsplatser för verkstadslokaler och arbetarebostäder vid deras tillfabrik mot vilkor att, på sätt Kammarkollegium föreslagit, årlig afgäld, motsvarande afsöndringens andel i hemmanslottens nuvarande arrende och öfriga utskylder, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet i författningsenlig ordning bestämmes, att af jordens innehafvare, så länge stamhemmanslottens är utarrenderad, till arrendatoren deraf och derefter till statsverket erläggas.

Handlingarne i detta ärende skola tillhandahållas det Utskott, till hvilket frågan varder af Riksdagen öfverlemnad; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Hans Forssell.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms
slott den 31 Januari 1876.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern Friherre DE GEER,
Hans Excellens Herr Statsministern för utrikes ärendena BJÖRNSTJERNA,
Statsråden: LAGERSTRÅLE,
              THYSELIUS,
              CARLSON,
              Friherre ALSTRÖMER,
              WEIDENHIELM,
              LOVÉN,
              Friherre VON OTTER och
              FORSSELL.

Departements-chefen, Statsrådet Forssell uppläste härefter till justering följande i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Statsrådets enhälliga tillstyrkande, den 28 innevarande månad fattade beslut uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

---

c) angående afsöndring af jord från kronan tillhöriga hemmanen Greby i Forss socken af Södermanlands län.

Uppå Statsrådets underdåniga tillstyrkande tacktes Hans Maj:t Konungen i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, och skulle i enlighet med samma förslag nådiga propositioner till Riksdagen aflåtas.

In fidem protocolli

Th. Lidman.